

Martina Sudová

Vltavotýnský šlechtic a poštovní Jan Jiří z Walcherů (1785-1854)

Na dobovém portrétu zaujmou v tváři mladého muže na první pohled výrazné světlé oči. Jejich vlastník Jan Jiří Walcher byl „fešák“. V dobovém obleku spíše připomíná rozervaného Puškina nebo lorda Byrona, jichž byl ostatně současníkem. Ale Jan Jiří se nestal básníkem ani spisovatelem. Osud mu předurčil jinou dráhu - úřad týnského poštovního. Narodil se v Týně v roce 1785 a v jeho žilách kolovala modrá krev. Janova matka Joanna byla rozená šlechtična z Eisensteinu, otec Petr, kupec a jeden z nejbohatších týnských měšťanů, se směl psát „z Walcherů“. V době Janova narození provozoval již devět let císařskou poštu na vltavotýnském náměstí.

Pošta byla tehdy již státním velkopodnikem, v roce 1722 ztratili její dosavadní dědiční majitelé, nejvyšší dvorští poštovní z rodu Paarů, své výsadní právo (některá privilegia jim ale byla ponechána, např. až do roku 1918 měli bezplatnou dopravu pošty). Zastávat úřad státního poštovního na jedné z významnějších stanic, jakou Týn bezesporu byl, bylo terno. Poštovní úřad patřil k výnosným a významným zaměstnáním a navíc se uděloval dědičně. Poštovníci nebyli povinni robotovat a byli osvobozeni od vojenských povinností. To bylo ve zmíněném období na přelomu 18. a 19. století obzvlášť aktuální vzhledem k Napoleonovým válkám.

Janův otec Petr Walcher obstál v tvrdé vltavotýnské konkurenci a v roce 1776 získal pro svůj dvojdům č. 86 a 87 poštovní právo. Zároveň se stal správcem dvou statků sloužících potřebám pošty především ustájením a chovem koní, tehdejší nezbytné přípravek: statek č. 273 v Račině u Týna a druhý č. 275 v Cihelnách u Koloděj nad Lužnicí. Ale Jan Jiří si otce příliš neužil. V roce 1792 Petr Walcher ve věku 49 let zemřel, Janovi bylo teprve 7 let. Protože byl nezletilý, zdědila poštovní úřad Janova matka Joanna. Již následujícího roku se znovu provdala za Františka Xavera Grimma, který tím získal postavení zatímního poštovního. Jak na svého nového otce pohlížel „pastorek“ Jan historie neříká, každopádně jej tím ale osud alespoň zabezpečil před další ránou, která přišla za čtyři roky. Janova matka zemřela. Bylo jí 54 let. Jan Jiří se stal ve svých 11 letech sirotkem a dědicem gruntu v hodnotě 5000 zlatých, krámu se zbožím za 860 zl. i poštovního úřadu. Vše prozatím spravoval nevlastní otec František Grimm. Ten se v roce 1801 znovu oženil. Za rok nato se jeho manželce Lidmile rozené Riegrové narodil syn František, budoucí věhlasný týnský lékárník. Celá rodina zůstala pohromadě ve Walcherově domě.

Jan Jiří se ujal svého dědičného úřadu v roce 1809. Ale již za 3 roky, 29. února 1812, prodal svoji živnost Karlu Högerovi šlechtici z Högersteinu za 27 000 zlatých s výjimkou pro rodinu svého nevlastního otce, jemuž bylo povoleno doživotní právo na stávající byt v poštovním domě. Dále se stopy Jana Jiřího z Walcherů ztrácejí. Jak naložil se získanými penězi nevíme.

Známa jsou již pouze dvě data. Prvním je rok 1835, kdy byl "dětemi na věčnou vzpomínku" obnoven pomník Janových rodičů na týnském hřbitově. Kdo nechal nečitelný náhrobek přetěsat do mramoru a zasadit jej vedle původního? Jan Jiří snad mohl mít ještě další sourozence, což by částečně naznačovala zpráva z roku 1800, kdy týnský magistrát vyjednával půjčku 700 zl. „u sirotků Walcherovských“ (ne sirotka) na nákladnou opravu mostu. V tom případě by to musely být sestry nebo mladší bratři, i v případě pošty totiž platilo dědičné právo nejstaršího syna, tedy Jana.

Pozoruhodné je to, že historie zaznamenala při druhém sňatku Janovy matky, pouze „jednoho nezletilého Petrova synka Jana“. Kdyby snad měl Jan v zmíněném roce 1800 nevlastního sourozence z druhého matčina manželství, už by to nebyl „sirotek Walcherovský“, nehledě k věku Janovy matky, v době sňatku již padesátileté. Nejpravděpodobněji vypadá domněnka, že měl Jan vlastní sestru nebo sestry, které nebyly pro poštovní úřad důležité a tedy nezaznamenané. Také mohl nechat hrob zrestaurovat Janův nevlastní bratr František Grimm, nápis děti nekonkretizuje, nebo snad již Janovi potomci? Takových „nebo“ je mnoho.

Druhým známým datem je rok Janova úmrtí, 1854. Ale neznáme místo. Vzhledem k tomu, že na týnském hřbitově není ani Janův hrob, ani hrob dalších Walcherů, je jisté, že Jan Jiří se z Týna nad Vltavou odstěhoval. Přestože vlastnil poštovní úřad v Týně pouze tři roky, zapsal se nesmazatelně do historie poštovníctví. Originál jeho portrétu se stal součástí sbírek Poštovního muzea ve Vídni.

Článek měl premiéru 12. 8. 2000 v Jihočeských listech. Auctorce děkujeme za souhlas s využitím v RR.